

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності

проф. Т.М. Димань

“ 3 ” 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конституційне право зарубіжних країн»

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 «Право»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалавр)
Факультет	Права та лінгвістики

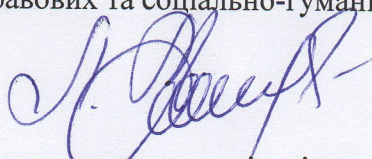
Робоча програма з навчальної дисципліни «Конституційне право зарубіжних країн» для здобувачів вищої освіти за напрямом підготовки 08 "Право", галузь знань 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач М.М. Терещук. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 16 с.

Розробник: Терещук М.М., кандидат юридичних наук, старший викладач

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

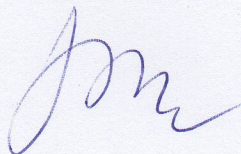
Завідувач кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін,
Доцент

Л.М. Мельник

Схвалено методично радою факультету права та лінгвістики
(Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

Голова методичної ради, доцент

В.Д. Борщовецька

1. Опис навчальної дисципліни

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Конституційне право зарубіжних країн» для денної форми навчання виділено всього 330 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 60 години (лекції – 30, практичні заняття – 30), самостійна робота студентів – 30 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>081 ПРАВО</u> (шифр і назва)	Вільного вибору студентів	
Модулів – 2			
Змістових модулів – 2	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
		Лекції	
		30 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		30 год.	98 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

Метою викладання навчальної дисципліни є розкриття основних тенденцій існування та розвитку політико-правових систем світу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вибіркова навчальна дисципліна «Конституційне право зарубіжних країн» базується на знаннях таких дисциплін, як «Теорія держави і права» та «Конституційне право зарубіжних країн» для бакалаврів.

3. Очікувані результати навчання

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 1.	Визначати вагомість та переконливість аргументів в процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
РН 2.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
РН 3.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
РН 4.	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
РН7.	Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
РН8.	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
РН9.	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
РН13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
РН17	.Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
РН18.	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
РН19.	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
РН20.	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина (Загальні засади конституційного державотворення в зарубіжних країнах)

- Тема 1.1. Основи теорії конституції у зарубіжних країнах
- Тема 1.2. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах
- Тема 1.3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах
- Тема 1.4. Конституційно-правовий статус політичних інститутів у зарубіжних країнах
- Тема 1.5. Форми держави у зарубіжних країнах
- Тема 1.6. Виборче право, виборчі системи і референдуми у зарубіжних країнах
- Тема 1.7. Парламенти у зарубіжних країнах
- Тема 1.8. Глава держави у зарубіжних країнах
- Тема 1.9. Уряд у зарубіжних країнах
- Тема 1.10. Конституційні основи судової влади
- Тема 1.11. Конституційні основи місцевого самоврядування у зарубіжних країнах

Змістовий модуль 2. Особлива частина (Конституційне право окремих країн)

Тема 2.1. Основи конституційного права США
Тема 2.2. Основи конституційного права Великобританії
Тема 2.3. Основи конституційного права Німеччини
Тема 2.4. Основи конституційного права Польщі
Тема 2.5. Основи конституційного права Франції
Тема 2.6. Основи конституційного права Японії

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі				
		л	п	ла б.	ін д.	с. р.		л	п	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальна частина (Загальні засади конституційного державотворення в зарубіжних країнах)												

Тема 1. Основи теорії конституції у зарубіжних країнах	7	2	2			3	6					6
Тема 2. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах	6	2	1			3	6					6
Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах	4		1			3	6					6
Тема 4. Конституційно-правовий статус політичних інститутів у зарубіжних країнах	7	2	2			3	6	1				5
Тема 5. Форми держави у зарубіжних країнах	5		1			4	7	1	1			5
Тема 6. Виборче право, виборчі системи і референдуми у зарубіжних країнах	6	2	1			3	5					5
Тема 7. Парламенти у зарубіжних країнах	7	2	2			3	6	1				5
Тема 8. Глава держави у зарубіжних країнах	7	2	2			3	7	1	1			5
Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах	7	2	2			3	5					5
Тема 10. Конституційні основи судової влади	6	2	1			3	6					6
Тема 11. Конституційні основи місцевого самоврядування у зарубіжних країнах	4		1			3	6					6
Разом за змістовим модулем 1	66	16	16			34	66	4	2			68
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Особлива частина (Конституційне право окремих країн)												
Тема 12. Основи конституційного права США	7	2	2			3	7	1	1			6
Тема 13. Основи конституційного права Великобританії	7	2	2			3	7	1	1			6
Тема 14. Основи конституційного права Німеччини	7	2	2			3	6					6
Тема 15. Основи конституційного права Польщі	7	2	2			3	6	2				6
Тема 16. Основи конституційного права Франції	7	2	2			3	7					7
Тема 17. Основи конституційного права Японії	7	2	2			3	7					7
Разом за змістовим модулем 2	42	12	12			18	42	2	2			38
Усього годин	90	30	30			30	90	6	4			90

6. Зміст навчальної дисципліни

6.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи теорії конституції у зарубіжних країнах	2
2	Тема 2. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах	1
3	Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах	1
4	Тема 4. Конституційно-правовий статус політичних інститутів у зарубіжних країнах	2
5	Тема 5. Форми держави у зарубіжних країнах	2
6	Тема 6. Виборче право, виборчі системи і референдуми у зарубіжних країнах	1
7	Тема 7. Парламенти у зарубіжних країнах	2
8	Тема 8. Глава держави у зарубіжних країнах	2
9	Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах	2
10	Тема 10. Конституційні основи судової влади	1
11	Тема 11. Конституційні основи місцевого самоврядування у зарубіжних країнах	2
12	Тема 12. Основи конституційного права США	2
13	Тема 13. Основи конституційного права Великобританії	2
14	Тема 14. Основи конституційного права німеччини	2
15	Тема 15. Основи конституційного права Польщі	2
16	Тема 16. Основи конституційного права Франції	2
17	Тема 17. Основи конституційного права Японії	2
	Разом	30

6.2 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи теорії конституції у зарубіжних країнах	2
2	Тема 2. Конституційно-правові основи суспільного ладу в зарубіжних країнах	2
3	Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина у зарубіжних країнах	2
4	Тема 4. Конституційно-правовий статус політичних інститутів у зарубіжних країнах	2
5	Тема 5. Форми держави у зарубіжних країнах	2
6	Тема 6. Виборче право, виборчі системи і референдуми у зарубіжних країнах	2
7	Тема 7. Парламенти у зарубіжних країнах	2
8	Тема 8. Глава держави у зарубіжних країнах	1
9	Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах	1
10	Тема 10. Конституційні основи судової влади	2
11	Тема 11. Конституційні основи місцевого самоврядування у зарубіжних країнах	2
12	Тема 12. Основи конституційного права США	2
13	Тема 13. Основи конституційного права Великобританії	2

14	Тема 14. Основи конституційного права німеччини	2
15	Тема 15. Основи конституційного права Польщі	2
16	Тема 16. Основи конституційного права Франції	1
17	Тема 17. Основи конституційного права Японії	1
	Разом	30

6.3. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Завдання 1.

1. Ознайомтесь з текстами конституцій зарубіжних країн та визначте особливості їх правових норм.
2. На основі аналізу конституцій зарубіжних країн визначте які із них були прийняті: способом октроювання, установчими зборами, референдумом, парламентом.
3. На основі аналізу конституцій зарубіжних країн визначте способи внесення у них змін: гнучкі, жорсткі, особливо жорсткі, змішані.
4. Наведіть у конспекті класифікацію із детальною характеристикою аналізованої конституції (на вибір).

Завдання 2.

1. Використовуючи тексти конституцій випишіть держави з монархічною та республіканською формами правління. Здійсніть порівняльний аналіз 2-х держав (на вибір).
2. Використовуючи тексти конституцій визначте форми політико-територіального устрою аналізованих держав.
3. На основі аналізу конституцій зарубіжних країн визначте статус автономії у країнах в яких вони існують.
4. Використовуючи тексти конституцій визначте форми політичних режимів аналізованих держав:

Завдання 3.

1. На основі аналізу конституцій зарубіжних країн визначте:
 - конституційно-правові засади проведення референдуму в аналізованих країнах;
 - особливості народної законодавчої ініціативи в аналізованих країнах.
2. На основі аналізу конституцій зарубіжних країн визначте:
 - вид виборчої системи, які мають місце у аналізованих країнах.
 - порядок висунення кандидатів у Президенти
 - порядок висунення кандидатів у парламент;
3. Здійсніть аналіз підстав проведення позачергових та повторних виборів у зарубіжних країнах.
4. Здійснити порівняльний аналіз:
 - виборчих систем країн з різною формою правління;
 - конституційно-правових засад виборів глави держави;
 - виборчих систем (вибори депутатів парламенту) в країнах світу.

Завдання 4.

1. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн визначте порядок формування парламентів США, Великобританії, ФРН, Франції, Російської Федерації, Польщі, Італії.
2. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн визначте у яких країнах верхня палата є “сильна”, а у яких – “слабка”. Оформіть таблицею.

3. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн проаналізуйте та відобразіть у формі таблиці статус парламентаря: його права, обов'язки, гарантії.
4. В конспекті, використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн, випишіть основні підстави розпуску парламенту.

Завдання 5.

1. Використовуючи тексти конституцій (та інші джерела) визначте особливості статусу монарха в країнах з різною формою правління. Оформіть у вигляді таблиці.
2. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн визначте особливості статусу президента. Оформіть у вигляді таблиці.
3. Використовуючи тексти конституцій та інших джерел схематично відобразіть співвідношення особливостей статусу глави держави в президентських республіках та монархічних державах.
4. В конспекті, використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн, випишіть особливості відповідальності глави держави в країнах світу.
5. Схематично відобразіть систему органів виконавчої влади в унітарних державах.

Завдання 6.

1. Схематично відобразіть систему судів в країнах з різною формою правління, політико-територіальним устроєм.
2. Використовуючи тексти конституцій зарубіжних країн та інші джерела випишіть способи формування судів в декількох країнах світу.
3. Використовуючи тексти конституцій випишіть та вкажіть особливості країни з:
 - англосаксонською судовою системою;
 - романо-германською судовою системою;
 - соціалістичною судовою системою;
 - мусульманською судовою системою.

7. Засоби навчання

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

8. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль з предмету «Конституційне право зарубіжних країн» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний

журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. Засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни є тести.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентів, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентів, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. Методичне забезпечення

Конституційне (державне) право зарубіжних країн: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання (з елементами кредитно-модульної технології організації навчального процесу) / М.М. Терешук – Біла Церква, 2014. – 40 с.

12. Рекомендована література

1. Бориславська О.М., Заяць І.Я., Різник С.В. Конституційне право зарубіжних держав: навч.-метод. посібн. К. : ІнЮре, 2015. – 360 с.
2. Бориславська О.М., Різник С.В. Організація державної влади в сучасному світі : конституційно-правова енциклопедія. - Львів : ПАІС, 2012.– С.76-79.
3. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Академ. курс: підручн. – К.: ІнЮре, 2015. – 315 с.
4. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. – Тернопіль: Астон, 2003.
5. Конституційне право зарубіжних країн. - Т. 2 : Особлива частина / за ред. Н.В.Мішиної, В.О.Михальова. – Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2014.

13. Інтернет-джерела:

Великобританія

Загальні відомості: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Великобританія>
Конституція <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitucija/ConstEngland.doc>
Парламент: <http://www.parliament.uk>
Монарх: <http://www.royal.gov.uk>
Уряд: <http://www.number10.gov.uk> , <http://www.cabinet-office.gov.uk>
Уряд Уельсу: <http://wales.gov.uk>
Парламент Великобританії: <http://www.parliament.uk>
Парламент Шотландії: <http://www.scottish.parliament.uk>
Асамблея Північної Ірландії: <http://www.niassembly.gov.uk>

Франція

Загальні відомості: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Франція>
Конституції <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitucija/ConstFrance1791.doc>
<http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitucija/ConstFrance.doc>
Президент: <http://www.elysee.fr/accueil>
http://uk.wikipedia.org/wiki/Ніколя_Саркозі
Національна Асамблея: <http://www.assemblee-nat.fr>
Прем'єр-міністр: <http://www.gouvernement.fr>

Польща

Загальні відомості: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Польща>
Конституція <http://uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitucija/ConstPoland.doc>
Президент: <http://www.president.pl>
Сейм: <http://www.sejm.gov.pl>
Сенат: <http://www.senat.gov.pl>
Уряд: <http://www.premier.gov.pl>

США

Загальні відомості: http://uk.wikipedia.org/wiki/Сполучені_Штати_Амери́ки
Конституція: <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitucija/ConstUSA.doc>

Президент США Офіційний сайт: <http://www.whitehouse.gov>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Президенти_США

Парламент: http://uk.wikipedia.org/wiki/Конгрес_США

Офіційний сайт Сенату США

<http://www.senate.gov>

Офіційний сайт Палати представників США: <http://www.house.gov>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Бібліотека_Конгресу

ФРН

Конституція: <http://www.uristys.ru/Zakonodatelstvo/Konstitycja/ConstGermany.doc>

Федеральний Президент: <http://www.bundespraesident.de>

Федеральний Канцлер: <http://www.bundeskanzlerin.de>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Список_канцлерів_Німеччини

Бундестаг: <http://www.bundestag.de>

Бундесрат: <http://www.bundesrat.de>

